ภรณ์ แก่จ่าช่วงไฟประทีปวัง (คล้าย) ในความชอบ ที่มีความอุสาหรับราชการ โดยแขงแรงได้ราชการมาก

พระราชทานพระบรมราชานุญาต ตราต่างประเทศ

วัน ๕ เดือน ๑๒ ขึ้น ๑๑ ค่ำ ปีกุนนพศก ศักราช ๑๒๔๙ พระบาทสมเดจพระเจ้าอยู่หัว เสดจออกหอนิเพธพิทยา ในการตั้งพระอรรคชายาเธอ พระองค์เจ้าเสาวภาคย์นารีรัตน์ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษวโรประการนำเครื่องราชอิศริยยศที่พระองค์ท่าน และข้าราชการที่ตามเสดจไปต่างประเทศ ได้รับจากพระเจ้าแผ่นดินต่างประเทศมาทูลเกล้า ถวายเปนจำนวนผู้ที่ได้รับจาก พระเจ้าแผ่นดินต่างประเทศนั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษวโรประการ แกรนด์ครอสอินทรีแดงเยรมัน ๑ แกรนด์ครอสพระอาทิตย์อุไทยยิปุ่น ๑ แกรนด์ครอสวาสะสวิเดนแลนรเว ๑ พระครุณรักษา คอมมานเดอพระอาทิตย์อุไทยยิปุ่น ๑ ออฟฟิศเซอ เซนต์ออลัฟสวิเดนแลนรเว ๑ นายเปลี่ยนกับตันออฟฟิศเซอพระอาทิตย์อุไทยยิปุ่น ๑ ออฟฟิศเซอกระบี่สวิเดนแลนรเว ๑ นายสอาดเลฟเตแนนต์ ออฟฟิศเซอพระอาทิตย์อุไทยยิปุ่น ๑ ออฟฟิศเซอวาสะสวิเดนแลนรเว ๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ท่านที่ได้รับเครื่องราชอิศริยยศนี้ใช้ประดับได้ตามประสงค์ ตั้งแต่วันนี้ไป

เปลี่ยนเครื่องพระแก้วมรกฎ

วัน ๓ เดือน ๑๒ แรม ค่ำ ๑ ปีกุนนพศก ศักราช ๑๒๔๙ เปนวันเปลี่ยนวัสสาน ฤดูเข้าเหมันตฤดู ถึงกำหนดที่จะได้ เปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธปฏิมากรแก้วมรกฎทุก ๆ ฤดูที่เปลี่ยน โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าราชวรวงษเธอ กรมขุนเจริญผลพูนสวัสดิ ไปทรงเปลี่ยนเครื่องพระพุทธปฏิมากรแก้วมรกฎ เปลื้องเครื่องซึ่งทรงไว้แต่วัสสานฤดูออกแล้วสรงน้ำ แล้วจึงทรงเครื่องซึ่งสำหรับเหมันตฤดู เจ้าพนักงานก็ประโคมแลพราหมณ์เบิกแว่นเวียนเทียนสมโภชตามเคย

กำหนดวันตั้งหม่อมเจ้าพระอรุณ

วัน ๔ เดือน ๑๒ แรม ๙ ค่ำปีกุนนพศก ศักราช ๑๒๔๙ เปนวันสวดพระพุทธมนต์

วัน ๕ เดือน ๑๐ แรม ๑๐ ค่ำเปนวันรับพระสุพรรณบัตรเปนพระองค์เจ้า

การตั้งหม่อมเจ้ายี่เข่ง เปนพระองค์เจ้า

วัน ๔ เดือน ๑๒ แรม ๓ ค่ำ ปีกุนนพศก ศักราช ๑๒๔๙ เจ้าพนักงานได้จัดการพร้อมที่ตำหนักหม่อมเจ้ายี่เข่ง ในพระบรมมหาราชวัง เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ นิพระเจ้าบรมวงษเธอ กรมพระปวเรศรวริยาลงกรณเปนประธาน

วัน ๕ เดือน ๑๒ แรม ๔ ค่ำ เวลาเช้าพระสงฆ์ฉันที่ตำหนัก ครั้นเวลาเช้า ๔ โมงกับ ๒๑

นาที เปนพระกุศลสวง เจ้าพนักงานก็ประโคมพระสงฆ์สวดถวายไชยมงคล สมเดจพระบรมโอรสาธิราช แลสมเดจพระบรมราชเทวี แลพระบรมวงษานุวงษฝ่ายใน ประทานน้ำพระพุทธมนต์ครั้นสรงแล้วเสด็จไปทำมกลางพระบรมวงษานุวงษ พระยาศรีสุนทรโวหารอ่านคำประกาศในที่ประชุมนั้น

ศุภมัศดุ พระพุทธสาสนกาล เปนอดีตภาคล่วงแล้ว ๒๔๓๐ พรรษาปัตยุบันกาล จะราศัลวัจฉระกรรติกมาศกาฬปักษ จตุตถิดิถีสุกระวาร ปริเฉทกาลกำหนด

พระบาทสมเดจพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณบดินทรเทพยมหามงกุฎ บุรุศยรัตนราชรวิวงษวรุตมพงษบริพัตร วรขัตติยราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรติราชสังคาศ คุณโตสุชาติสังสุทธเคราหณี จักรกรีธรมนิวรถ มหามกุฎราชวรังกูร สุจริตมูลสุสาธิตอรรคอุกฤษฐไพยูลย์ บุรพาดูลยกฤษฎาภินิหาร สุภาธิการรังสรุยดี ขัญญลักษณวิจิตรโสภาคยสรรพางค์ มหาชโนดมางค์ ประนดบาทบงกชยุคล ประสิทธิสรรพศุภผลอุดมบรมสุขุมาล ทิพยเทพาวตาร ไพศาลเกียรติคุณ อดุลยพิเสศ สรรพเทเวศรานุรักษวิสิฐศักดิสมญา พินิตประชานาวถ ฉบัรมกระมลขัติยราชประยูร มูลมุขมาตยาภิรมย อุดมเดชาธิการ ปริบูรณคุณสารสยามาทินคร วรุตเมกราชคิลก มหาปรีวารนายกอนันต์ มหัศจัรวรฤทธิเดชสรรพวิเสศศิรินธร เอนกชนนิกรสโมสรสมมตประสิทธิวรยศมโหดม บรมราชสมบัติ นพบัดลเสวตรฉัตราดิฉัตร ศิริรัตโนปลักษณ มหาบรมราชาภิเศกาภิศิตสรรพทศทิศวิชิตไชย สกลมไหยสวริยมหาสวามินทร มเหศวรมหินทรมหารามาธิราชวโรดม บรมนารถชาติอาชาวไศรย พุทธาทิไตรรัตนสรณารักษ อดุลยศักดิอรรคนเรศราธิปไตย เมตตากรุณาสิตลหฤไทย อโนปมัยบุญการสกลไพศาลมหารัฏฐาธิบดินทร ปรมินทรธรรมิกมหาราชาธิราชบรมนารถบพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริห่า หม่อมเจ้ายิ่งเช่ง ในพระเจ้าบวรวงษเธอชั้น ๑ พระองค์เจ้าเพชรดึง ได้รับราชการเปนพนักงานนมัสการมาแต่ในรัชกาลที่ ๔ ครั้นในรัชกาลปัตยุบันนี้ ทรงเหนว่าเปนผู้มีความอุสาหไม่มีเกียจคร้าน แลว่องไวกล้าหาญ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ยกมาสำหรับรับราชการเข้านอกออกใน แลยังคงรับราชการอยู่ในพนักงานนมัสการด้วย ก็ทรงรับราชทั้งสองตำแหน่ง ได้ราชการเปนอันมาก มีพระไทยจงรักภักดีต่อใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทยิ่งนัก มิได้เหนแก่ผลประโยชน์สินจ้างสินบน ให้เสียราชการ แลเสียพระเกียรติยศแต่สักครั้งหนึ่งเลย จนเปนที่ไว้วางพระราชหฤทัยเปนอันมาก โปรดเกล้า ฯ ให้เปนพนักงานในการพระโอสถ แลการอื่น ๆ อันเปนการที่จะรักษาพระองค์ให้ทรงสบายก็มีความอุสาหใส่ใจระวังมิให้คลาดเคลื่อน ถึงว่าบางทีจะทำการเกินไปหลงไปบ้าง ตามพระอัธยาไศรยเต็ม ก็เปนไปโดยความจำนงประสงค์ที่จะให้เจริญพระบรมศุขในพระองค์อย่างเดียว จะหาผู้ที่มีความจงรักภักดีมีใจผูกพันธ ในใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทให้เสมอเหมือนได้โดยยาก

จึงทรงพระราชดำริห่า ในรัชกาลก่อน ๆ มาหม่อมเจ้าฝ่ายพระราชวังบวร ยังหามีพระองค์ใดที่เคยได้รับพระราชทานพระสุพรรณบัตรเปนพระองค์เจ้าไม่ ก็เพราะหม่อมเจ้าในพระราชวังบวรยังไม่มีผู้ใด ได้รับราชการมีความชอบเสมอหม่อมเจ้ายิ่งเช่งนี้เลย หม่อมเจ้ายิ่งเช่งได้รับราชการครั้งนี้เปนการพิเศษกว่าหม่อมเจ้า ในพระราชวังบวรมาแต่ก่อน ก็เปนการสมควรที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ยกย่องความชอบให้พิเศษกว่าหม่อมเจ้าในพระราชวังบวรแต่ก่อน ๆ นั้น จะได้เปนมิจ

เหนจรางวัล ในการที่หม่อมเจ้ายิ่งเช่งได้ฉลองพระเดชพระคุณมาถึง ๒๐ ปี จนทรงพระชรามีพระชนมายุมากแล้วฉนี้ จะได้เปนพระเกียรติยศปรากฏความชอบสืบไปสิ้นกาลนาน และจะได้เปนเยี่ยงอย่างแก่พระบรมวงษานุวงษ์ แลข้าทูลลอองธุลีพระบาททั้งฝ่ายน่าฝ่ายใน จะได้มีความจงรักภักดีต่อใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทสืบไปภายน่า จึงมีพระบรมราชโองการมารพระบัณฑูรสุรสิงหนาท ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้เลื่อนหม่อมเจ้ายิ่งเช่ง ขึ้นเปนพระองคเจ้า มีพระนามตามจาฤกในพระสุพรรณบัตรว่า พระวงษ์เธอพระองคเจ้ายิ่งเช่งทรงศักดินา ๒๐๐๐ ตามตำแหน่งหม่อมเจ้าฝ่ายพระราชวังบวรได้เลื่อนยศเปนพระองคเจ้านั้น จงเจริญพระชนมายุพรรณศุขพลปฏิภาณคุณสารสมบัติ สรรพศิริสวัสดิพิพัฒนมงคลทุกประการ ให้มีอิศริยยศถานานุศักดิเหมือนพระองคเจ้าแต่ก่อน ทำราชการฉลองพระเดชพระคุณสืบไป ขอให้พระเกียรติคุณอดุลยวรยศ ปรากฏตั้งอยู่สิ้นกาลนานเทอญ

ครั้นเวลาบ่าย ๓โมงเสศ พระบาทสมเดจพระเจ้าอยู่หัว เสดจออกพระที่นั่งจักรดิมหาปราสาทที่ห้องข้างใน ทรงน่าพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร พระราชทานน้ำพระมหาสังข์ แลทรงเจิมหม่อมเจ้ายิ่งเช่ง แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระสุพรรณบัตรเปนพระวงษเธอ พระองคเจ้ายิ่งเช่ง ทรงศักดินา ๒๐๐๐ โปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบหมากทองคำ ลงยาราชาวดี ๑ กาน้ำทองคำรูปกระบอก ๑ เปนเครื่องยศ ครั้นพระราชทานพระสุพรรณบัตร แล้วเสดจขึ้น

สมเดจพระเจ้าลูกยาเธอ เสดจไปประทานชื่อเรือจักรพัดท้าย สำหรับเดินข้างเหนือ

วัน ๖ เดือน ๑๒ แรม ๔ ค่ำ ปีกุนนพศก ศักราช ๑๒๔๙ เวลาบ่าย ๕ โมง สมเดจพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษภูวนารถเสดจทรงวอไปประทับท่าราชวรดิฐ เสดจลงในเรือกลไฟจักรพัดท้าย ซึ่งเปนของกอมปนีชื่อแม่น้ำฟลอติลา กอมปนีสร้างขึ้นเปนเรือเหล็กท้องตื้น มีจักรพัดข้างท้ายสำหรับเปนเมล์เดิน ขึ้นล่องทางเหนือ แลในการกอมปนีเรือนี้ สมเดจพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษภูวนารถ ได้ประทานเงินเข้าส่วนช่วยอุดหนุนด้วย จึงได้นำเรือนี้มาถวายให้ประทาน ชื่อพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษวโรปการ นำพวกนายห้างขอเนียวกอมปนีเฝ้า มีมิสเตอเลกกีเปนต้น สมเดจพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจักรพงษภูวนารถ เสดจประทับพระเก้าอี้แล้วมิสเตอเลกกี ซึ่งเปนหัวหน้าของพวกนายห้างขอเนียวกอมปนี นำเชือกมาถวายให้ทรงชักเชือกต่อยขวดแชมเปน ตามธรรมเนียมยุโรปที่ใช้ให้ชื่อเรือ แล้วทรงเรียกชื่อเรือนี้ว่า เจ้าพระยา พระบรมวงษานุวงษ ข้าราชการ ทูตกงซุล แลชาวต่างประเทศที่ประชุมอยู่พร้อมกันร้องฮีบ ๆ โฮเร ๓ ครั้งแล้วมิสเตอเลกกี นำหีบเงินมาถวายสมเดจพระเจ้าลูกยาเธอ สำหรับได้ทรงเกยใบเข้าหุ้นส่วนทรงขอบใจ แล้วนำเสดจทอดพระเนตรในเรือแล้วเสดจขึ้นจากเรือ แลเมื่อจะเสดจขึ้นจากเรือนั้น พวกทูตกงซุล แลชาวต่างประเทศ พร้อมกันร้องฮีบ ๆ โฮเร อีก ๓ ครั้ง แล้วเสดจกลับเข้าพระบรมมหาราชวัง

เสดจพระราชดำเนิน ทอดพระเนตรเรือจักรพัดท้าย ชื่อเจ้าพระยา สำหรับเดินข้างเหนือ

วัน ๗ เดือน ๑๒ แรม ๕ ค่ำ ปีกุนนพศก ศักราช ๑๒๔๙ เวลาบ่าย ๕ โมง พระบาทสมเดจพระเจ้าอยู่หัว เสดจออกทรงพระราชยาน